

Ștefan AGOPIAN

Fiction-Ltd

Ziua mîniei

roman

Ediția a III-a revăzută

Prefață de Paul Cernat

POLIROM

2026

Cuprins

<i>Retro-futurism genealogic și socialism apocaliptic</i> (Paul Cernat)	5
<i>Povestea unui roman</i>	15
Capitolul unu. 15 maiu 1915, după-amiaza	33
Capitolul doi. A doua zi	73
Capitolul trei. 15 maiu 1915, dimineața	107
Capitolul patru. Povești absurde (I). Povestiri absurde (II) Povești absurde (III).	151 168 184
Capitolul cinci. Despre Lucia, altfel	191
Capitolul șase. A doua zi	227

— Nenorocit bătrîn! Cretinule!

Dar bătrînul nu înțelese și răspunse aiurea:

— Bine, ce să fac, domnișoară! Aștept să mor!

Lucia îl privi intrigată și începu să rîdă. Rîdea de adevărat acum, îi dădură lacrimile de atîta rîs. Apoi scoase o țigară de foi și o aruncă bătrînului, care o prinse cu dexteritate. Poate că de fapt asta aștepta la fereastră.

— Mulțumesc, domnișoară! Sînt treizeci de ani de cînd n-am mai fumat o țigară de foi ca lumea.

Luciei îi veni o idee:

— N-ai cumva un chibrit? strigă tare.

— Cicerone mă cheamă! zbieră la rîndul lui bătrînul.

Se duse la fereastră și urlă:

— Domnule Cicerone, vreau un chibrit!

— A, da, chibrit, sigur că da, imediat, domnișoară, și dispăru de la fereastră.

Se întoarse repede cu chibriturile. Lucia scoase cealaltă țigară de foi, puse portocala pe pervaz, luă chibriturile și își aprinse țigara cu gesturi încete, căutînd să nu se înece. Bătrînul îi urmărea mut gesturile și își făcu repede o cruce cu limba, apoi încă două cu mîna stîngă, dreapta fiindu-i paralizată. Lucia luă portocala de pe pervaz, înapoie chibriturile, mulțumi și plecă tacticoasă pufăind din trabuc, lăcrimînd și aproape sufocîndu-se din cauza fumului. Cînd dădu colțul, aruncă țigara și o apucă iarăși rîsul.

„Spindler nu e cu ei.“

Rămas singur, bătrînul se gîndi: „Nu o fumez toată acum“.

„Spindler nu e cu ei și peste două luni Marioara Strovilo, căutându-mă să mă anunțe, va fi cald, mai cald decât acum, 6 iulie 1915, să mă anunțe că am ieșit a doua, după Glăvan Tînărul, iar Spindler tocilarul a ieșit numai al treilea și că a plecat plîngînd cu ochii lui roșiți de citit, ascunși bine după ochelarii cu sticle groase, după ce a citit listele încă umede. Va umbla după mine Marioara Strovilo să-mi dea vestea cea bună, în ziua aceea călduroasă de iulie. Iar ea ieșind numai penultima, dar fără să-i pese de asta vreo clipă, fericită numai că a reușit într-un fel și bucurîndu-se de eșecul lui Spindler. A doua zi, la marea partidă de tenis a absolvenților, cu flori și limonadă și părinți și cunoscuți emoționați, numai Spindler ascuns undeva în vreo cameră, citind pentru Drumuri și Poduri, absent la marele meci de tenis, nedoritor să-l vadă pe Vasile Glăvan Tînărul ca un zeu, și ea îndrăgostită pînă peste urechi de acest Glăvan tînăr și victorios, în costumul lui de flanel alb, acum pătat de praf și sudoare, și gestul de a o mîngîia cu privirea din cînd în cînd și gestul nervos cu mîna la nas, frecîndu-și exasperat nasul după vreo minge mai grea sau după vreo ratare, în țipetele publicului excitat, numai Spindler absent, tocind formulele de trigonometrie și transpirînd în cămăruța lui, doritor de întîiul loc la examene, fără să-l obțină vreodată, mereu al doilea, apoi eu și Marioara Strovilo jucînd împotriva altei perechi de fete, cine știe cine or fi acelea, și Marioara roșie la față ca o țărancă și transpirată și prăfuită după ce cîștigaserăm la limită, și vocea lui Glăvan Tînărul

încurajându-ne și, după meci, repezindu-se și îmbrățișându-mă și sărutându-mă în văzul lumii. Toți vor vedea atunci, și Petru, fratele meu, uitându-se la mine pe sub sprâncenele strânse, încrețindu-i fruntea, va părea mereu absent zilele alea, două sau trei, preocupat cine știe de ce și spunându-mi:

— E un băiat bun, cred!

Și atunci fruntea i s-a descrețit o clipă și a zîmbit, și apoi din nou încruntat și tăcut – și eu:

— Ti-am citit articolul despre democrații ruși din *Viața Românească*. Ai acasă o carte poștală de la Stere. Nu, nu e obișnuita carte poștală de confirmare a sumei de 15 lei pentru abonament pînă la sfîrșitul anului.

Și la sfîrșit: «Mulțumindu-vă pentru încurajarea ce ne-o acordați, vă rugăm să primiți salutările noastre cele mai deosebite».

— Nu, nu e asta! E vorba despre articolul tău.

— Bine! va spune el și iar va zîmbi, de două ori în două sau trei zile cît va sta în oraș.

Și Vasile repezindu-se și îmbrățișînd-o și sărutînd-o în văzul tuturor și ea mîndră și fericită și Marioara Strovilo izbucnind și făcînd pe supărata:

— Bine, dar am jucat și eu! și își va plimba provocator ochii de-a lungul figurilor încinse, dar nimeni nu va îndrăzni să se repeadă să o îmbrățișeze și să o sărute, chiar dacă mulți ar fi vrut s-o facă. Și, după primele două seturi, Petru va veni și îi va spune cuvintele acelea arătîndu-i clar că el a înțeles și că se bucură.

— Mă bucur pentru tine, Lucia, cred că e un băiat bun, și zîmbi.

Apoi excursia și Spindler va fi din nou absent. Spindler, tocilarul infect, cum spune Marioara Strovilo.“

Ajunse la Dunăre și privi apa aurie care curgea molcomă. Se așează pe iarbă. În capătul străzii pe unde venise, trecu un grup compact de jandarmi călări. Se auzea zgomotul potcoavelor pe pietrele străzii și toți știau că se duc în port pentru a-i intimida pe muncitorii care de la o vreme parcă aveau pe dracu' în ei, nu se potoleau deloc și nu prea voiau să muncească, se adunau seara cică să discute, ca și cum ăia de sus ar fi fost proști, n-ar fi știut că așa începe orice porcărie, de la niște discuții aparent nevinovate seara, după lucru. Și mai erau și niște broșuri, nu se știe de unde apăruseră, niște broșuri subțirele care făceau să li se umple ficatul domnilor de la stăpânire când le citeau, mai ales una, *Manifestul Partidului Comunist*, așa că preferau să se uite numai la teancul care se strînsese și să trimeată câte un grup de jandarmi în port, sperînd că astfel le va trece cheful de prostii.

Lucia privi jandarmii care dispărură repede într-un nor de praf.

„Cînd va sta ploaia, trebuie să plec! spuse Vasile Glăvan Tînărul și o strînsese la pieptul lui – și ea va plînge ca o proastă fără să știe de ce. Poate numai fiindcă el avea un miros ciudat, nou, de postav vopsit cu anilină și de piele puțind a tanin, nu mirosul lui de bărbat învingător la tenis, alt miros, unul amestecat de anilină și tanin și piele și eu plîngînd ca o proastă din cauza asta și el

va încerca s-o împace, dar nimeni nu va reuși să împace o femeie îndrăgostită și speriată. Și, când s-a sculat, pielea lui lucea ciudat în lumina pîlpîitoare a lămpii. Am spus repede în gînd rugăciunea mea de fetiță, rugăciunea pe care o spuneam în fiecare seară de la doi la șase ani, sperînd că voi putea schimba ceva din soarta lumii cu ajutorul rugăciunii aceleia naive. Pe urmă m-au învățat *Tatăl nostru* și eu spunînd cel puțin încă doi ani și rugăciunea pe care ei îmi spusese că nu mai e nevoie s-o spun, fiindcă de acum mă făcusem mare.“

Veni lîngă ea un țișănuș și Lucia îi dădu portocala. Copilul o luă mut, o privi speriat și plecă repede, parcă sigur că ea se va răzgîndi și i-o va cere înapoi, și uitîndu-se din cînd în cînd în urma lui, și cînd a fost sigur că nu mai e nici un pericol, era prea departe pentru a mai putea fi schimbat ceva, se opri și își înfipse fericit dinții în portocala necojită. Lucia îi zîmbi, apoi privi Dunărea.

„Și Glăvan Bătrînul va rămîne în oraș, nevrînd să se retragă împreună cu ceilalți. Va rămîne împreună cu casa și pămînturile lui.

— Vin nemții, Glăvane, vor încerca vecinii să-l convingă.

— Să vină, căcănarii, eu îi aștept aici! va spune bătrînul încăpățînat și în poarta casei va asista la intrarea nemților în oraș împreună cu mașinăriile lor uruitoare de război.

Apoi va intra în casă și trei zile se va gîndi. Și, la sfîrșitul celor trei zile, își va da seama că era imposibil ca nemții să intre în oraș cu drăciile

lor fără să-i strice via ce o avea la marginea oraşului. Şi a patra zi se va prezenta la Comandamentul German cu o petiţie scrisă în cea mai perfectă rusă, în care arăta cum că domnii ocupanţi i-au stricat via de o are la marginea oraşului, câteva înjurături pe care le învăţase în timpul războiului ruso-turc şi apoi, la sfîrşit, pretinzînd de la domnii ocupanţi suma de 1.000 de lei aur drept despăgubire pentru via stricată şi din nou câteva înjurături bine meşteşugite. A lăsat petiţia la un maior, comandantul oraşului ocupat, care îl primise foarte bine, văzînd ce germană corectă vorbeşte, şi s-a întors acasă.“

Țigănuşul termină de ronţait portocala cu coajă cu tot şi plecă sărind fericit într-un picior.

„Şi apoi încurcătura nemţilor, cînd traducătorul petiţiei le-a spus că este scrisă în ruseşte şi că el habar nu are ruseşte şi nemţii bănuind că ruşii, iarăşi ruşii, profitînd de neatenţia Europei Occidentale în partea asta a Balcanilor, ocupaseră cine ştie de cînd Țara Românească, rusa devenind limba oficială a fostului Principat, altfel de ce acest bătrîn cumsecade ar fi scris o petiţie în limba ruşilor? Şi mai e şi intrarea în război a românilor alături de ruşi, de ce nu alături de ei, de nemţi, cînd regele e un Hohenzollern şi orice copil ştie că Hohenzollernii sînt nemţi înainte de toate. Şi Glăvan Bătrînul s-a dus înăcrit acasă, fără să bănuiască ce agitaţie produsese cu petiţia lui în limba rusă, n-avea de unde să ştie asta. Glăvan Bătrînul ştia numai un lucru după două zile de la ducerea petiţiei la comandamentul german: că a fost un prost crezînd că